

Н.В. Букіна, канд. філол. наук,
О.О. Єфіменко
(Національний авіаційний університет, Україна)

Кінодокументалістика в контексті сучасних тенденцій інформаційного світу

Сучасні тенденції інформаційного світу змінюються та розвиваються з феноменальною швидкістю. Явище документалістики, в цілому, так само схильне до трансформації, як і інші елементи інформаційного світу. Воно адаптується до актуальних умов, трендів, норм, у такий спосіб створюючи нові підстави для своєї еволюції.

Документалістика нині залишається доволі актуальним явищем. Присутні рейтинги, попит, теми, стабільно фінансується створення нових документальних проєктів різними установами. Сприяє цьому той факт, що документалістика інформує про певне явище, подію або ж особу цікаво, достовірно, в максимально повному обсязі. Небанально розкриває маловідомі факти. Все це разом викликає у людей повагу.

Варто розрізняти види документалістики, бо, переважно, люди не вдаються в деталі, тому нині прийнято вважати документальні фільми єдиним проявом явища документалістики. Кінодокументалістика – відомий і популярний жанр, який поєднує в собі документальні та хронікальні стрічки. Але ж є і літературна документалістика, яка у творах відтворює справжні події, реальних людей, реальну історію, використовуючи для цього оригінальні документальні свідчення. Вивчає кінодокументалістику – кінодокументознавство, наука, об'єктом якої є документальні фільми, репортажі, кіножурнали, кіносюжети [1, с. 327].

Літературна документалістика в наші часи також є достатньо актуальною, але від сучасних тенденцій вона переймає лише теми. Наприклад, зараз найгострішою темою для нашої країни є війна, тому документальні твори розповідають про реальні події та людей, з нею пов'язаних. Зовсім інша справа з кінодокументалістикою. Зазвичай, основою стрічок є найбільш актуальні теми сьогодення. Популярні нині явища та події (навіть дуже локальні) часто висвітлюються на екранах у формі документального кіно.

Існують фільми про криптовалюту, що пояснюють все простими словами та візуалізовано; про соціальні мережі та дивні випадки в їх рамках; про стан навколишнього середовища; про сучасні проблеми, що турбують людей. Зрозуміло, такі теми завжди будуть в тренді, бо людям найбільше цікаво спостерігати та дізнатися про те, що відбувається навколо них прямо тут і зараз. Але кінодокументалістика відчуває на собі вплив сучасних тенденцій сильніше, ніж здається, переймаючи тренди, технологічні аспекти та соціальну складову. Технологічні особливості, що впливають на жанр документальних відео та кіно, відповідають актуальному стану технологічного прогресу. При створенні використовується найсучасніше обладнання та найновіші прийоми

зйомки. Часто матеріали фільмують на смартфони, які нині можуть знімати на рівні професійних кінокамер. А за допомогою монтажу та нелінійної драматургії створюються справді оригінальні сюжети, які поглиблюють сприйняття глядачем інформації. Коротко кажучи, сучасні трендові експерименти фільммейкерів можна й потрібно застосовувати в документальних фільмах. Крім того, часто використовуються модерні дорни (коптери), які допомагають зняти чудові панорами та види зверху. Це також дозволяє зафіксувати умовне «падіння з водоспаду» та купу інших складних прольотів, які дарують кадри, можливі тільки завдяки новітнім технологіям. Водночас, сучасні теми породжують нові підходи до створення контенту. Наразі все частіше журналісти та фільммейкери звертаються до розслідування, або ж прямого втручання в область, що досліджується в рамках документального фільму. Український проєкт «Я – Бот» занурює справжнього журналіста в сферу «ботоферм», де він під прикриттям влаштовується туди на роботу, потайки фіксуючи матеріал для розслідування. Таке рішення максимально занурює глядача в тему, висвітлюючи ті аспекти й моменти, які в звичайному форматі з голосом за кадром передати неможливо. В іншому, більш масштабному проєкті, – художньо-документальному фільмі режисера Девіда Фінчера «Зодіак» розгортається власне розслідування по ідентифікації особистості відомого колись маніяка на прізвисько Зодіак. Стрічка заснована на документальній праці Роберта Грейсмита «Зодіак» [3]. На основі результатів, отриманих у межах фільму, поліція провела додаткові розслідування, повторно відкривши кримінальну справу. Незвичний експериментальний підхід до реалізації тільки покращив сприйняття кінцевого варіанту проєкту. А художня складова була додана лишень для кращого сприйняття інформації.

Найактуальніший елемент, інтегрований у документалістику, – соціальний підтекст. Сучасні проблеми, переважно соціального характеру, викликають масову зацікавленість у пошуках істини та єдиної правильної позиції. Расизм, гендерні питання, сексизм, проблеми самоідентифікації – все це стає об'єктом досліджень і сперечань. Крім того, ці елементи беззаперечно є актуальним трендом сьогодення. Багато сучасних документальних проєктів спрямовані на висвітлення вищеназваних тем. Для цього проводяться масові опитування та розповідаються локальні історії.

Отже, всі наведені аспекти безпосередньо впливають на розвиток документалістики. Вона, як жанр, переймає сучасні тренди та актуальні явища, цим самим продовжуючи собі життя. Явище кінодокументалістики нині вважається дуже популярним і потрібним [2].

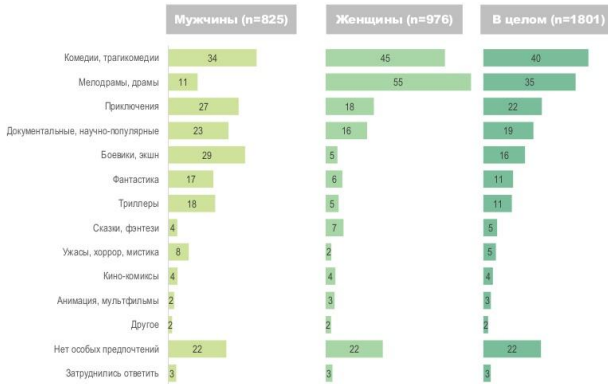

Рис. 1. Документалістика займає четверту позицію серед жанрів, популярних серед громадян України. Джерело: група «Рейтинг».

Висновки

Отже, проаналізувавши становище сучасної документалістики, стає зрозуміло, що нинішні тренди та тенденції активно впливають на розвиток і становище жанру. Технічні особливості в поєднанні з використанням нелінійної драматургії формують нетривіальний показ історії, а актуальні теми, приправлені соціальною повісткою роблять документальні проекти злюбоденими та бажаними.

Список літератури

1. Л. П. Маркітан. Кінодокументознавство // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2007. — Т. 4 : Ка — Ком. — с. 327.
2. Кінематографічні вподобання українців, 2019.
URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/kinematograficheskie_predpochteniya_ukraincev.html?fbclid=IwAR3of3p4ecaKA1PcTpYXtygapw0SM9JSigy5WXgBKGohHVjeKNxO3tOr1U
3. Graysmith unmasked - Portrait of a Zodiac Scavenger, 2007.
URL: <http://www.zodiackillerfacts.com/graysmith.htm#book>